

N:o 23.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående tillstånd för Visby stad att tillbyta sig två jordområden af den utaf Gotlands artillerikår disponerade tyghusplanen invid Visby; gifven Stockholms slott den 19 november 1897.

Med åberopande af bilagda protokoll öfver civilärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att Visby stad må tillbyta sig de å en af stadsingeniören F. Walgrén år 1896 upprättad karta med litt. a och litt. d betecknade områden om tillhopa 4,060 qvadratmeter af den utaf Gotlands artillerikår disponerade tyghusplanen å östra byrummet invid Visby emot de å samma karta med litt. c och litt. b utmärkta områden om likaledes tillhopa 4,060 qvadratmeter af östra byrummet under vilkor att, utan någon kostnad för staten, dels å den staten tillhöriga förrådsbyggnadens sydöstra långsida anbringas fyra portar i likhet med dem, som nu finnas å byggnadens nordvestra långsida, dels ock fri och obehindrad öfvergång af de till jernvägen mellan Visby och Vestkinde hörande jernvägsspår och banvallar mellan förrådsbyggnaden och stadens ringmur beredes.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas, och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

E. von Krusenstjerna.

Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 19 november 1897.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON,
ANERSTEDT,
VON KRUSENSTJERNA,
greve WACHTMEISTER.

24:o.

Departementschefen, statsrådet von Krusenstjerna yttrade härefter:
Genom nådig resolution den 1 maj 1896 beviljade Eders Kongl. Maj:t professorn L. F. Nilson med flere rättighet att, enligt då jemväl faststæld plan, anlägga och till allmänt begagnande mot afgift upplåta jernväg af 0,891 meters spårvidd från Visby till Vestkinde i Gotlands län, dervid tillika stadgades, bland annat, att, der jernvägen komme att, enligt den fastställda planen, öfvergå eller beröra kronan tillhörig mark eller lägenhet, särskild fullständig plan och beskrifning öfver jernvägsanläggningen derstädes jemte uppgift å densamma angränsande byggnader, verk och inrättningar skulle, innan jernvägsarbetet finge på sådant kronans område påbörjas, ingifvas till Eders Kongl. Maj:t, som, utan hinder af den meddelade stadfästelsen å planen, då ville förordna

om de afvikelser i jernvägens sträckning eller de ändringar i planen för öfrigt, som af sådan anledning kunde finnas erforderliga för tillgodoseende af Eders Kongl. Maj:ts och kronans rätt och fördel.

Innehafvarne af berörda koncession öfverlemnade sedermera till Eders Kongl. Maj:t särskilda, af kommissionslandtmätaren A. Ytterberg år 1896 upprättade kartor med beskrifning utvisande jernvägens sträckning öfver, bland andra kronoegendomar, den af Gotlands artillerikår disponerade tyghusplanen å östra byrummet invid Visby stad; och hördes i anledning häraf, förutom andra myndigheter, arméförvaltningen, som uti underdånigt utlåtande den 26 november 1896 meddelade, att enligt nådiga bref den 9 februari och den 17 augusti 1833 en tyghusbyggnad vore uppförd å ifrågavarande, för detta ändamål af Visby stad inköpta område, samt tillika till nådig pröfning öfverlemnade en utaf drätselkammaren i Visby till arméförvaltningen ingifven framställning. Under förmälan att stadsfullmäktige i nämnda stad vid sammanträde den 11 juni 1895, med anledning af väckt fråga derom att staden, till undvikande för framtiden af Kejsarportens stängande och den derutanför belägna kronotomtens möjliga inhägnande, skulle söka förvärfva ifrågavarande tomt genom byte med kronan och vederlag af stadens mellan tyghuset och den så kallade kommunikationsvägen belägna mark, uppdragit åt drätselkammaren att vidtaga åtgärder för verkställandet af det föreslagna egoutbytet, hade uti sin omförmälda framställning drätselkammaren anhållit att, derest arméförvaltningen godkände ett å en drätselkammarens skrifvelse bifogad, af stadsingenjören F. Walgrén år 1896 upprättad karta framställt förslag till det ifrågasatta egoutbytet, enligt hvilket förslag Eders Kongl. Maj:t och kronan skulle af tyghus-tomten till staden lemna två å kartan med litt. a och litt. d betecknade egofigurer om tillhoppa 4,060 qvadratmeter och i vederlag af staden erhålla två områden af östra byrummet, å kartan utmärkta med litt. c och litt. b samt likaledes i areal innehållande tillsammans 4,060 qvadratmeter, arméförvaltningen måtte hos Eders Kongl. Maj:t utverka medgifvande till samma egoutbytes genomförande. För egen del förklarade sig arméförvaltningen, under förutsättning att Eders Kongl. Maj:t godkände det ifrågasatta egoutbytet, icke hafva något att anmärka mot jernvägens föreslagna sträckning öfver tyghusplanen, dock med förbehåll att, enär tillträdet till och användandet af tyghusbyggnaden genom bauans framdragande på sätt ritningen utvisade skulle betydligt försvåras, då alla dörrarne till förrådsbyggnaden vore anbragta på byggnadens nordvestra, åt jernbanan veitande sida, jernvägsbolaget måtte åläggas att, på sätt ock bolaget enligt till arméförvaltningen inkommen

anmälan genom dess styrelse tillförbundit sig, å förrådsbyggnadens sydöstra långsida låta på bolagets bekostnad anbringa fyra portar i likhet med dem, som nu funnes å byggnadens åt jernbanan vettande långsida, samt att fri och obehindrad öfvergång af jernvägsspår och banvallar mellan förrådsbyggnaden och stadens ringmur blefve beredd.

Då jag den 22 januari detta år inför Eders Kongl. Maj:t anmälde detta ärende, behagade Eders Kongl. Maj:t, såvidt nu är fråga, anbefalla Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gotlands län att, sedan vederbörlig uppskattning skett af de områden, som skulle ingå i det ifrågasatta egobyttet mellan Eders Kongl. Maj:t och kronan, å ena, samt Visby stad, å andra sidan, till Eders Kongl. Maj:t inkomma med utlåtande rörande det föreslagna egobyttet, hvarjente Eders Kongl. Maj:t förklarade sig vilja, sedan berörda yttrande inkommit, taga frågan om jernvägens sträckning öfver förenämnda tyghusplan i förnyadt öfvervägande.

Till följd af omförmälda nådiga befallning har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande med underdånig skrifvelse den 3 sistlidne maj öfverlemnadt bestyrkt afskrift af protokoll, hållet vid uppskattning, som den 1 i samma månad blifvit af förste landtmätaren Oskar Warfvinge med biträde af två gode män och i närvaro af kronoombud samt ombud för Visby stad verkställd å den mark, som enligt det af förbemälda Walgrén uppgjorda förslaget skulle i egobyttet ingå; utvisande nämnda protokoll att samtliga de ifrågavarande jordområdena åsatts samma gradtal och att de vid förrättningen närvarande ombuden förklarar sig icke hafva något att erinra mot den sålunda verkställda graderingen.

För egen del har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anfört att, då de till utbyte föreslagna tomterna befunnits vara af samma värden och den tomt, som skulle tillbytas tyghuset, innehade sådant läge att tillträde till tyghuset lätt bereddades, det föreslagna byttet syntes vara lämpligt.

Emot det föreslagna egobyttet i och för sig synes mig intet vara att erinra; men då, för den händelse detsamma kommer till stånd och det område af tyghusplanen, öfver hvilket Visby-Vestkinde jernväg är föreslagen att dragas, sålunda upphör att vara kronan tillhörig mark, frågan om fastställelse af plan för jernvägens sträckning öfver samma område derigenom äfven förfaller, torde nödigt vara att tillse, att icke till följd af egobyttet, som tillkommer på förslag af Visby stad och för tillgodo-seende af ett stadens intresse, jernvägsanläggningen må kunna medföra kostnad för staten eller olägenhet vid tyghusbyggnadens begagnande, som, derest området fortfarande vore i statens ego, kunde undvikas.

Af denna anledning synes mig vid bestämmandet af villkoren för ego-bytet hänsyn böra tagas till jernvägens läge i förhållande till tyghusbyggnaden samt fördenskull vid medgifvandet från statens sida till ego-bytet fästas samma förbehåll, som af arméförvaltningen föreslagits i fråga om fastställelse af plan för jernvägens sträckning öfver området.

På grund häraf och efter samråd med chefen för landtförsvarsdepartementet hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

att Visby stad må tillbyta sig de å en af stadsingeniören F. Walgrén år 1896 upprättad karta med litt. a och litt. d betecknade områden om tillhoppa 4,060 qvadratmeter af den utaf Gotlands artillerikår disponerade tyghusplanen å östra byrummet invid Visby emot de å samma karta med litt. c och litt. b utmärkta områden om likaledes tillhoppa 4,060 qvadratmeter af östra byrummet under vilkor att, utan någon kostnad för staten, dels å den staten tillhöriga förrådsbyggnadens sydöstra långsida anbringas fyra portar i likhet med dem, som nu finnas å byggnadens nordvestra långsida, dels ock fri och obehindrad öfvergång af de till jernvägen mellan Visby och Vestkinde hörande jernvägsspår och banvallar mellan förrådsbyggnaden och stadens ringmur beredes.

Till denna af Statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lemna nådigt bifall samt förordna, att nådig proposition i ämnet skulle till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Clas Lindbeck.